

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/844
Toplantı Tarihi/Sayısı : 22.8.2024/44
Karar Numarası : 2024/772
Başvuran : Y. K.
Başvuran Vekili : Av. S. Ç.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Pegasus Hava Taşımacılığı Anonim Şirketi
Muhatap Adres : Aeropark Yenişehir Mah. Osmanlı Bulvarı No:11/A 34912
Pendik/İSTANBUL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın uçak yolcuğunda neredeyse bütün kadın yolcuların bir adet omuz çantası ve bir adet el bagajı olduğu halde kendisine erkek olduğu için farklı davranılarak yanında bulundurmamak istediği çanta nedeniyle ek ücret tahsil edildiği ve cinsiyet temelinde ayrımcılığa maruz bırakıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili tarafından yapılan başvuruda başvuran vekili özetle;

a. Müvekkilinin .../2/2024 tarihli ve ... uçuş numaralı Alanya Gazipaşa - İstanbul yolculuğu için bilet satın aldığını, uçağa binerken görevli iki çalışanın müvekkiline ait omuz çantasını ikinci el bagajı olarak tanımlamaya çalıştıklarını, 300 TL fark almak için müvekkilini uçağa almamakla tehdit ettiklerini,

b. Neredeyse bütün kadın yolcuların bir adet omuz çantası ve bir adet el bagajı olduğu halde yalnızca müvekkilinin omuz çantasının ikinci el bagajı olarak tanımlandığını, avukat olan müvekkilinin yıllardır şehir dışı dava ve toplantılara bir omuz çantası bir de kabin boy el bagajı ile gitmesine rağmen ilk kez böyle bir muameleye maruz kaldığını, el bagajını uçağın altına vermek suretiyle zaman kaybetmek zorunda bırakıldığını ve cinsiyet temelinde ayrımcılığa uğradığını ifade etmektedir.

3. Muhatap Pegasus Hava Taşımacılığı Anonim Şirketinden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın biletinin süper eko paket kapsamında alındığı, süper eko paket içeriğinin 1 adet kabin bagajı ve 15 kg uçak altı bagajı şeklinde düzenlendiği, kabin bagajı ebatının 9.2.2 numaralı genel kuralda açıkça ifade edildiği, yolcuların bilet satın almadan önce genel kuralları onaylayarak bilet satın alma işlemlerini tamamlayabildiği,

b. Başvuranın bir sırt çantası ve bir kabin boy bagajı ile uçuşa katılmak istemesi sebebiyle kendisinden genel kurallar kapsamında ücret tahsilatı yapılmak istendiği, ancak başvuranın bilet satın almadan önce okuyup onaylamış olduğu kabin bagajı kurallarına uygun olmayan bagaj için ödeme yapmak istemeyerek alanda sorun çıkardığı, yaşanan durumun PNR tarihçesine de eklendiği,

c. İlgili uçuşta fazla el bagajı için ödeme yapan başka bir yolcunun tespit edilmediği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ç. Başvuranın genel kurallarda belirtilen kabin bagaj ölçülerindeki ikinci bir kabin bagajı ile uçuşa müracaat ettiği açıkça görüldüğünden genel kurallar kapsamında ücret tahsilatı yapıldığı ifade edilmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran vekili tarafından sunulan yazılı görüşte başvuran vekili özetle;

a. Muhatap Şirketin 9.2.2 numaralı genel kuralında yolcuların kabin bagajı hakkına ek olarak koltuk altına sığacak çanta bulundurma imkanının olmadığı belirtilmiş, başvuru dilekçesinde yer alan fotoğraflar incelendiğinde sırt çantası ve omuz çantası taşıyan kadın yolcuların olduğunu, buna rağmen Muhatap Şirketin “İlgili uçuşta fazla el bagajı için ödeme yapan başka bir misafirimiz tespit edilememiştir.” şeklindeki ifadesinin müvekkiline ayrımcılık yapıldığını net bir şekilde ortaya koyduğunu,

b. Muhatabın yazılı görüşünde yer alan müvekkilin omuz çantasıyla değil sırt çantasıyla uçuşa binmeye çalıştığı ifadesinin anlamlı olmadığını, hukuki nitelik açısından bu iki eşyanın bir farkının olmadığını ifade ederek iddialarını yinelemektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

“Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

7. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

"Herkes hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (...)"

8. 6701 sayılı Kanun'un “Kurumun görevleri” başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Kurumun görevleri şunlardır: (...) f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" (...) i) “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)"

9. Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve dokuzuncu fıkraları şöyledir:

"Ayrımcılık yasağı ihlalden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) İşleme konulamayacak başvurular ve gereksiz kabul edilmezlik kararları ile başvuruya

ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Başvurunun konusu*" başlıklı 31'inci maddesi şöyledir:

"Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Ön İncelemenin Yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

14. 6701 sayılı Kanun, Kurumun ayrımcılık yasağı ile ilgili sahip olduğu görev ve yetkilerin kapsamını düzenlemektedir. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık yasağı ihlalinin zarar gördüğü iddiasında bulunan kişilerin Kuruma başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır. Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında ise, Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir.

15. Başvuran vekili; ilgili uçuşta yalnızca müvekkilinin omuz çantasının ikinci el bagajı olarak tanımlandığını, müvekkilinin bir avukat olarak yıllardır şehir dışı dava ve toplantılara bir omuz çantası bir de kabin boy el bagajı ile gitmesine rağmen ilk kez böyle bir muameleyle maruz kaldığını, el bagajını uçağın altına vermek suretiyle zaman kaybetmek zorunda bırakıldığını ve cinsiyet temelinde ayrımcılığa uğradığını iddia etmektedir.

16. Muhataptan alınan yazılı görüşte ise; başvuranın biletinin süper eko paket kapsamında alındığı, süper eko paket içeriğinin 1 adet kabin bagajı ve 15 kg uçak altı bagajı şeklinde düzenlendiği, başvuranın genel kurallarda belirtilen kabin bagaj ölçülerindeki ikinci bir kabin bagajı ile uçuşa müracaat ettiği tespit edildiğinden genel kurallar kapsamında kendisinden ücret tahsilatı yapıldığı ifade edilmektedir.

17. Bu kapsamda somut uyuşmazlığın başvuranın sırt çantasının muhatap Şirket tarafından ikinci bir kabin bagajı olarak değerlendirilmesinden kaynaklandığı, başvuranın cinsiyeti nedeniyle herhangi bir farklı muamele yapılmadığı ve söz konusu değerlendirme sonucunda başvurudan ücret tahsil edildiği anlaşılmıştır. Bu

çerçevede konunun esasen ayrımcılık yasağıyla ilişkili olmadığı tespit edilmiştir.

18. Öte yandan 6701 sayılı Kanun kapsamında ayrımcılık yasağı açısından bir inceleme yapabilmek için ayrımcılık yasağını ihlal ettiği ileri sürülen muamelenin ve/ya uygulamanın mezkûr Kanun'da sayılan ayrımcılık temellerinden birine veya birden fazlasına dayanılarak ortaya çıkmış olması gerekmektedir. Bu çerçevede başvuranın iddiasının 6701 sayılı Kanun kapsamında incelenebilmesi için ayrımcılık teşkil ettiğini ileri sürdüğü eylemler ile ayrımcılık temelleri arasında nedensellik bağının ortaya konması gerekmektedir. Başvuru dilekçesinde, başvuran vekili tarafından ileri sürülen iddia her ne kadar cinsiyet temelinde ayrımcılık yasağına dayandırılrsa da yapılan incelemede konunun cinsiyet temeli ile nedensellik bağının olduğunun ortaya konmadığı tespit edilmiştir. Bu sebeple muhatap Şirket tarafından yapılan kabin bagajı değerlendirme işleminin bir ayrımcılık temeliyle ilişkilendirilemeyeceği ve başvuru konusunun 6701 sayılı Kanun'da sayılan ayrımcılık temellerinden herhangi biri kapsamında ele alınamayacağı değerlendirilmiştir.

19. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinde; Kuruma yapılan başvuruların, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulacağı ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden inceleneceği; aynı Yönetmelik'in 67'nci maddesinin ikinci fıkrasında ise; ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verileceği hüküm altına alınmıştır. Netice olarak, başvuran vekilinin iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında; yapılan inceleme ve araştırmada başvuran vekilinin ileri sürdüğü iddiaların herhangi bir ayrımcılık temeli ile nedensellik ilişkisinin tespit edilememesi ve başvuru konusunun ayrımcılık yasağıyla ilişkili olmaması sebebiyle başvurunun Kurumun görev alanına girmediğinden inceleme şartlarını taşımadığı ve "kabul edilmez" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

22/8/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye